

Sällskapet Kyrkosångens Vänners verksamhet år 1926.

I. Centralkommittén

höll sitt årssammanträde i Stockholm d. 21 jan., för vilket förut i denna tidskrift redogjorts. Härtill må nu blott tilläggas, att arbetet med den nya läroboken i liturgik för präster och organister, vilken på uppdrag av K. Musikaliska Akademien anförtratts åt legationspastorn A. O. T. Hellerström, enligt under året ingångna meddelanden väsentligen framskridit, samt att prosten d:r R. Noréns efterlämnade anteckningar ställts till författarens förfogande. Under året hava ock åtgärder vidtagits för att erhålla ökat prenumerantantal å denna tidskrift, i det att en del kretsombud genom dagspressen verkade för dess spridning. Den tilltänkta broschyren i radiofrågan hade på grund av mellankommande förhinder måst tillsvidare anstå. Ordföranden hade genom personlig hänvändelse till Riksantikvarien framhållit önskvärdheten av att å orgelläktaren i kyrkorna bereddtes tillbörligt utrymme åt kyrkokören, och hade det synts Riksantikvarien lämpligt, att en skrivelse inkomme till honom om denna sak från centralkommittén. Den tilltänkta liturgiskt-musikaliska kursen hade på grund av lokala förhållanden ej kunnat hållas, men ett anslag därtill hade utlovats från Lennmanska fonden. — Centralkommitténs räkenskaper för år 1926 äro nu reviderade och upptaga i sammandrag följande poster:

Inkomster:

Behållning från år 1925....	kr. 786: 97
Influtna årsavgifter	» 425: —
S:a kr. 1,211: 97	

Utgifter:

Årstryck m. m.	kr. 300: 25
Kostnader för handboksutlå-	
tandet	» 58: 72
Arvode till sekreteraren	» 50: —
Resesättningar, övriga utgif-	
ter m. m.	» 208: 10
Behållning till år 1927	» 594: 90

S:a kr. 1,211: 97

Förestående räkenskaper ha av under-
tecknade granskats och befunnits vara till
alla delar riktiga, varför ansvarsfrihet till-
styrkes för det år, revisionen avser.

Ryda d. 26/1 1927. Segerstad d. 27/1 1927.

Ax. Mellander. Nils Rosander.
Kyrkoherde. Komminister.

Under året har centralkommittén ge-
nom döden förlorat sin förutvarande v.
ordf. och kassaförvaltare kontraktsprosten
m. m. K. F. Thunander, som alltsedan
kommitténs tillblivelse för 35 år sedan in-
nehafat dessa uppdrag. Centralkommittén
betygade sin tacksamhet för den bortgång-
nes livsgärning i sällskapets tjänst genom
att vid hans begravning nedlägga en krans.

II. Kretsarna.

1. *Skarakretsens* årsredogörelse måste
på grund av mellankommande hinder an-
stå till nästa nummer.

2. *Linköpings stiftskrets* anordnade
under januari månad för andra gången
Kyrkodagar, vid detta tillfälle förlagda till
Västervik, vars prästerskap med utom-
ordentlig omsorg och välvilja förberett
och ordnat dessa dagar. Pastor loci, kon-
traktsprosten S. G. Palén, öppnade dem
med ett av hjärtlighet prägladt anförande
om sångens makt och betydelse framför
allt för de kristna. Som föredragshållare
hade kretsen denna gång lyckats förvärva
några föreläsare även utanför stiftet. Pro-
fessor Gustaf Aulén, Lund, behandlade i
två föredrag ämnet: De heligas gemen-
skap, vilken ställer oss inför den *levande*,
alltjämt verkande och närvarande Guden
och vilken tar sig uttryck i gudstjänsten.
Den evangeliska gudstjänsten ger därvid
bättre uttryck härät än den romerska.
Arkitekten i Kgl. Byggnadsstyrelsen K. M.
Westerberg föreläste om kyrkorummets
symboliska utsmyckning. Symbolerna slå
skyddande mur kring det heliga, men
kasta ock ljus över det heligas väsen. Av
kretsens egna medlemmar upprepade kyr-
koherde F. M. Allard sitt föredrag om
Sången i Guds hus, senare publicerat i
denna tidskrift. Komminister Knut Peters
behandlade Psalmboken vår församlings
endräktsbok, genom sin form och sitt in-
nehåll värdig att vara vår kyrkobok samt
i sin rikedom lämpad att vara även den
enskildes uppbyggelsebok. Kyrkoherde T.
Aspegren gav i sitt föredrag om Heliga
tider och heliga seder en bild av deras
makt att fostra vårt folk, att giva helgd
och högtid, värme och ljus åt människo-
hjärtat. Komminister M. Leby föreläste
över ämnet Tillbedjan, samt komminister
A. Adell om gudstjänstens väsen under
synpunkten »Inför Herrens ansikte».

Vid nattvardsgudstjänsten predikade komminister J. Stahle, vid aftonbön kyrkoherde K. A. Sundin och vid matutin kyrkoherde D. Glimborg. Synnerligen uppmärksammade blevo koralstunderna, varvid några psalmer i vår psalmbok analyserades och övades. Kretsens manskör avslutade kyrkodagarna med kyrkosångsafton med julprogram samt med completorium för jultiden.

På initiativ av stiftskretsen har i samarbete med ungdomskretsarna inom de olika städerna en serie föreläsningar anordnats i Linköping, Motala och Vadstena över ämnet »Församlingsgudstjänsten». Talare hava därvid varit d:r G. Bergström, Stockholm, kyrkoherde F. M. Allard, komministerna K. Peters och A. Adell.

Kretsens manskör har under året deltagit med körsång vid stiftssynoden.

Genom biskopen d:r J. Personnes bortgång har stiftskretsen gjort en kännbar förlust. Sedan 5 år tillbaka har han varit kretsens ordförande och med städse visad förståelse och stort intresse stött och värnat densamma i dess arbete.

(A. Adell.)

3. *Växjö*kretsen har under juni månad anordnat vespergudstjänster i Dädesjö, Sjösås, Lenhofda och Ekeberga församlingar samt under oktober i Böda, Högby, Persnäs' och Löts församlingar på Öland. Vid samtliga dessa gudstjänster medverkade K. S. V:s manskör.

Den 28 och 29 sept. hade kretsen anordnat en större kyrkosångshögtid i Växjö. Inbjudan hade utsänts till samtliga kyrkokörer i stiftet. Icke mindre än omkr. 400 medlemmar av 20 kyrkokörer hade hörsammat denna inbjudan. Kyrkosångshögtiden inleddes första mötesdagen med en synnerligen högtidlig och lyckad konsert i domkyrkan av Växjö domkyrkokör under domkyrkokantor S. Lundins ledning. Programmet upptog bl. a. A. Södermans »Andliga Sånger».

Efter konserten var ett möte anordnat för överläggning om bildandet av Växjö stifts kyrkosångsförbund. Efter inledningsanförande av K. S. V:s ordförande kyrkoherde A. V. Thornell, Söderåkra, och föredrag av pastor A. Adell, Stjärnorp, över ämnet: »Sjungande kyrkokristna» diskuterades kyrkosångsförbundsfrågan. Diskussionen ledde till beslut om bildandet av en avdelning för stiftet av Sveriges kyrkosångsförbund.

Följande dags förmiddag hölls minneshögtid i domkyrkan till firande av 400-årsminnet av Nya Testamentets översättning till svenska.

På aftonen gavs konsert av den 400 man starka kyrkosångarkören. Programmet omfattade 12 nummer. Anförare var kantor Amos Svensson, Alvesta. Om denna konsert må ur ortspressen anföras: »Gårdagens domkyrkokonsert blev en värdig avslutning på det kyrkosångarmöte, som i tvenne dagar satt sin prägel på vår stad. Den utmärktes från början till slut av en sällsynt glans och solennitet och torde för såväl åhörare som aktivt deltagande bliva ett mycket vackert minne. — — — Domkyrkan var till sista plats fylld av en feststämd skara, som med största intresse följde jättekörens prestationer».

(A. V. Thornell.)

4. *Lunds stiftskrets*. Arbetet har under året i allt väsentligt fortgått såsom förut. Det under förra året påbörjade insamlandet av statistiskt material rörande kyrkomusikens och kyrkosångens ställning inom stiftet har ännu ej avslutats. Från en del pastorsämbeten hava svar ej inkommit, varför styrelsen ser sig nödsakad göra förnyad framställning om erhållande av uppgifterna i fråga. Detta så mycket mera, som materialet är av mycket stort värde och ger oss en rätt trogen bild av kyrkomusikens nuvarande ställning.

Styrelsen var genom kyrkoherde K. G. Hauffman representerad vid Svenska Kyrkosångsförbundets sammanträde i Stockholm, där bl. a. stadgar för förbundet blevo antagna.

(Josef Hartler.)

5. *Strängnäs stiftskrets* (tillika Strängnäs stifts kyrkosångsförbund). Under året avhölls ingen gemensam sänghögtid, utan förbundet arbetade då länsvis. I Kopparberg och Linde utfördes Palmsöndagen »Jesu sju ord på korset» av c:a 50 sångare. Av körer inom Örebro länsdel (c:a 175 sångare) gävos kyrkokonserter i Glanshammar och Götunda. I medio av aug. medverkade under Allm. Sv. Prästföreningens möte i Örebro flera körer (c:a 150 sångare) vid en Reformationsvesper med rikare liturgisk anordning. I slutet av aug. voro kyrkokonserter med däri inlagda föredrag anordnade i Lerbäck, Askersund och Hammar (c:a 200 deltagare). Domsöndagen gavs i Örebro Verdis Requiem (80 sångare från skilda körer).

Körer ur Sörmlandsavdelningen hade i samband med stiftsmöte i Katrineholm sänghögtid med rikt och givande program (c:a 200 sångare). Dirigenter voro här direktör J. Norman och komminister J. Greffberg. Här avhölls också förbundets årsmöte.

Förbundet har under året beslutat en gemensam kyrkosångshögtid till slutet av

aug. i Strängnäs, Eskilstuna och eventuellt Torshälla, samt att deltaga i den beslutade första Rikskyrkosångshögtiden i Linköping i medio av oktober.

Förbundets ombud i Centralrådet äro kyrkoherde Ydström och direktör Andrén med komminister Grefberg och direktör Norman som suppleanter.

Förbundet har att glädja sig åt allmänhetens synnerligen starka intresse, varhelst det medverkar vid gudstjänster eller rena kyrkokonserter — till trängsel fyllda tempel och helig hänförelse. Aldrig skall förgätas, då i Katrineholm den 4 okt. 1925 efter konsertens slut menigheten, vilken till sista plats fyllde templet, som en man reste sig och med omiskännelig hänförelse och helig gripenhet sjöng »Vår Gud är oss en väldig borg». Det var något av detta: Vi äro ett folk, och alla hava vi en Gud. Sveriges folk — Guds folk och den heliga sången den enande makten i all splittringen. Och sådden spirar. Än här, än där i våra bygder träder en kyrkokör fram, nyfödd, lite osäker på fötterna — men den vill vara med.

(P. H. Ydström.)

6. *Göteborgs stiftskrets.* Under det gångna året har verksamheten fortgått med vespergudstjänster i ett flertal församlingar under medverkan av medlemmar av kretsen. Den 11 maj ägde den i föregående årsredogörelse omnämnda kyrkomusikdagen rum enligt följande program:

Kl. 12 middag i Realläroverkets högtidssal:

Hälsningstal av kretsens ordförande, kyrkoherden, fil. doktorn I. D. Wallerius.

Föredrag: »J. S. Bachs kyrkomusik» av d:r J. Rabe.

Körsång av K. S. V:s manskör. H. Schütz (1585—1672): »Nu loven Gud med sångers ljud». J. Morén (Sv. Psalmboken 262: 8): »Hör den bön, dig hjärtat ägnar».

Föredrag: »Det gregorianska arvet» av komminister Arthur Adell, Stjärnorp.

Kl. 3,30 e. m. följde musikstund i Vasakyrkan.

Program.

1. J. S. Bach: Fuga G-moll. Orgelsolo av direktör H. Asplöf.
2. a) G. F. Händel: Adagio,
b) J. S. Bach: Air. Cello: kapellmästaren Tor Mann. Vid orgeln: direktör H. Asplöf.
3. a) G. F. Händel: Largo,
b) J. Brahms: Geistl. Wiegenlied. Solist: fru Gertrud Rydbeck-Olson. (Orgelackomp. med obligat Cello.)

4. a) l'Hervélois: 1) Prélude, 2) Allegretto,
b) J. Schubert: Litanei. Cello: kapellmästaren Tor Mann. Vid orgeln: direktör H. Asplöf.

5. F. Mendelssohn: Sonat D-moll. Orgelsolo av direktör H. Asplöf.

Kl. 7,30 e. m. samlades man åter till musikstund i Vasakyrkan. Därvid spelades: J. S. Bach: Fantasi och Fuga G-moll av direktör H. Asplöf.

Till sist följde kantaten »Ein feste Burg ist unser Gott» vid reformationsfest av J. S. Bach. Solister: sopran: fru Rydbeck-Olson; alt: fröken Nina Moberger; tenor: pastor Knut Ericson; bas: forstmästare H. Munthe. Blandad kör. Orkester: Medlemmar av Göteborgs Symfoniorkester. Vid orgeln: direktör H. Asplöf. Dirigent: komminister R. Jansson. Översättningen av kantatens arior och recitativ hade lektorn vid härvarande Latinläroverk Joh. Johansson godhetsfullt verkställt.

Såväl föredragen å Realläroverket som musikstunden i Vasakyrkan kl. 3,30 voro talrikt besökta, och vid aftonens Bachkantat var Vasakyrkan med dess c:a 1,800 sittplatser till trängsel fylld av en uppmärksamt lyssnande åhörarskara. Såväl föredragen som musikstunden voro avgiftsfria.

(Karl Holmlin.)

7. *Härnösands stiftskrets.* Någon annan verksamhet än den här och var ute i församlingarna genom deras präster, kantorer och kyrkokörer har icke heller under detta år kunnat upptagas. En Adventsvesper har sålunda t. ex. hållits i Torps och Borgsjö församlingar i Medelpad med hjälp av de förenade, ganska respektabla körerna från båda församlingarna under ledning av deras resp. kantorer i var sin kyrka. Kyrkokörer äro i övrigt i verksamhet här och var. Frågan om bildande av ett kyrkosångsförbund för stiftet har varit uppe; intet har emellertid ännu i saken åtgjorts. Vid prästmötet i Härnösand i juni beslöte emellertid de närvarande, där medverkande sångarna bland stiftets prästerskap att bilda en manskör för kyrkosång i stiftet; densamma har emellertid ännu ej kunnat träda i verksamhet.

Ett par kyrkosångsföredrag — just i Torp och Borgsjö — ha under året hållits av stiftskretsens v. ordförande och synas ha mottagits med intresse.

Nya målmedvetna och av hänförelse för den heliga sången och för gudstjänstlivets både fördjupande och rikare utgestaltande besjälade personliga krafter behövdes i sanning, beklädda med både

ödmjukhet och frimodighet, tjänaresinne och den ledareanda, som kunna genom-
bryta hindren och vinna de verkliga och
bestående segrarna. Gud give dem i sin
tid!
(Dan. Rudin.)

Från *Ärkestiftets krets* och *Västerås
stiftskrets* föreligga inga meddelanden.

Om än intresset för kyrkosången ej en-
samt får bedömas av K. S. V:s insatser,
i synnerhet alltsedan Sveriges kyrkosångs-
förbund kommit till stånd, så är dock att
beklaga, att, då K. S. V. vid sidan av detta
förbund ändå har till uppgift att giva det-
samma den nödiga teoretiska grundvalen
för att hålla det på så hög nivå som möj-
ligt, intresset för det gamla sällskapet på
sommliga håll svalnat. Det är dock att hop-
pas, att den sista generationen präster
och organister skall med förnyad kraft
sätta sig in i de liturgiska och kyrkomu-
sikaliska spörsmålen och övertaga arbetet
efter den generation, som gått, både med
ökade kunskaper och praktiska initiativ.
Och må den nuvarande generationen kyr-
kosångsmän särskilt i de stift, där de
gamla förkämparna gått till sitt välför-
tjanta otium, känna som sin plikt att oför-
tövat upptaga deras arbete utan att låta
modet nedslås av andras likgiltighet eller
bristande förståelse för saken. Sverige
torde bland Nordens länder ha gått främst,
när det gällt att höja kyrkans sång och
musik. Denna ställning, som våra forna
ledare med mycken möda och den mest

osjälvviska uppoffring förskaffat oss, är
det den nuvarande generationens oför-
tytterliga plikt att upprätthålla.

III. P. M. till hrr kretsombud, sekreterare och kassa- förvaltare.

1. Varje stiftskrets fattar vid sin års-
sammankomst beslut med anledning av
centralkommitténs räkenskaper för år 1926
(se ovanstående sammandrag).

2. Linköpingskretsen väljer 2 revisorer
och 1 suppleant att granska centralkom-
mitténs räkenskaper för år 1927.

3. Protokollsutdrag, utvisande kretsar-
nas beslut i ovanstående frågor, skola före
den 1 dec. i år insändas till *kommis-
ter J. G. Grefberg*, som efter 1 maj är central-
kommitténs sekr. (adr. efter sagda dag
Botkyrka, Tumba).

4. Årsavgifterna torde redovisas till
undertecknad, centralkommitténs kassa-
förvaltare, senast den 1 dec. inneva-
rande år.

5. Redogörelse för kretsarnas verk-
samhet i år införfärdas till sekr. kommi-
nister J. G. Grefberg, senast den 15
febr. 1928.

Örtomta, Ringås, d. 17 mars 1927.

F. M. Allard.

Avgående sekr. i K. S. V:s centralkommitté.

Recensioner.

**Torsten Strand: Uppslagsbok och Ma-
trikel** över organister inom Linköpings
stift. Eget förlag, Söderköping. 1927. 115
s. Pris 4:—

Kantorns i V. Husby, Torsten Strands
initiativ att på egen risk samla och utge
en matrikel över Linköpingsstiftets kyrko-
musiker, tillika utgörande en uppslagsbok
över tjänsterna, måste betecknas såsom ett
högeligen lofvärt företag. De sista matrik-
larna äro så föråldrade — den yngsta är
nära tjugo år gammal — att de äga föga
värde såsom kunskapskällor om tillståndet
nu. Man må endast erinra om att sedan
sekelskiftet icke mindre än ett 50-tal org-
lar nybyggts i Linköpings stift.

Huvudparten av boken, som erhålles
genom rekvisition från utgivaren, adr. V.
Husby, upptages av en uppslagsbok över
församlingarna i alfabetisk ordning med

uppgift om församlingarnas namn, adress
och folkmängd, om kyrkomusikertjänster-
nas art av förenad eller icke förenad
tjänst, om löneförmånerna och förekom-
sten av kyrkokör, fullständiga uppgifter
om orgeln, om det kyrkliga intresset på
orten samt om tjänsteinnehavarens namn,
födelsetid, examina och år för nuvarande
anställning; alltså alla de uppgifter, som
man rimligen kan ha rätt att begära av en
sådan matrikel. Härtill sluter sig en ta-
bellarisk förteckning över tjänsteinneha-
varna samt över de orgelbyggare, som
byggt och renoverat stiftets orglar, och till
sist en uppgift över de på 1700-talet byggda
orglar, som ännu äro i bruk.

Det är anmälaren ett nöje att kunna
vitsorda den föredömliga uppställningen,
som är redig, tydlig och konsekvent ge-
nomförd. När det gäller uppslagsböcker